



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

8. Vtrum per vires liberi arbitrij in iustitia creationis potuerit perseverare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

113

lum earum distinctionum vestigiū in Concilio, aut Augustino reperire liceat. Sunt enim partus cogitationis humanæ de tuendis suis sententijs latagentis, quas doctrina sancti Augustini non satis intellexit & facile accommodare non poterant. Vnde detecto solo filo veritatis per se corrunt & evanescent. Quo verò pacto doctrina ista intelligi debeat, ne in divina gratia injuriam cedat, ex Augustini mente infra fufius explicabimus.

Vnum tantummodò hæc observandum est, illud naturalis possibilitatis nomen ex doctrina Pelagij in hanc materiam promanasse. Ipse enim inter primos, vel primus ista voce uti cœpit: Nec aliud per eam significare voluit,

A quàm naturalem potestatem seu facultatem liberi arbitrij. Quod alibi in explicandis Pelagij dogmatibus declaravimus, & ex libro de natura & gratia cap. 7. 10. 45. 47. 48. 52. Itemq; ex libro de gratia Christi cap. 4. & 6. 14. & 16. manifestum est; quibus vox ista in eo sensu, & ipsis Pelagij verbis sepiissime repetitur. Vnde & Augustinus, qui antea nomen potestatis & facultatis tanquam latinus usurpare solitus fuit, etjam hæc voce in illo sensu, sicut & Prosper, & Concilium Araucanicum, uti cœpit, ut hæresis eadem velle, qua mundum intraverat, mundo excederet; & eodem sensu, quo veritatem conabatur adulterare, damnaretur.

Vide lib. 4.
& 5. de
Hæresi Pe-
lagij diversa
Pelagij loca,
& alibi.

CAPVT OCTAVVM.

Vtrum per vires liberi arbitrij in iustitia creationis potuerit perseverare.

QVID in hac questione sentiendum sit, ex ijs quæ superiori capite dicta sunt, satis superque liquet. Si enim per liberum arbitriū potuit in Deum credere, Deum diligere ut oportet, iuste vivere, non peccare, si vellet: potuit profectò & in iustitia perseverare. Qui enim iuste vivit, & non peccat, sine dubio perseverat. Vt tamen doctrina ista plenior sit, & apertius Augustini sensus de omnibus illis, quæ supra diximus, intelligatur & confirmetur, pauca de potestate perseverandi, & perseverantiâ in iustitia per liberum arbitriū adijcienda sunt. Hoc enim si ex scriptis ejus astrui potest, omnis scrupulus de superioribus evanescet; eò quòd perseverantiâ sine fide, dilectione, cæterisque iustitiæ supernaturalis operationibus obtineri nullo pacto queat.

Nonnulli igitur, quibus doctrina sancti Augustini minus perspecta fuerit, verebuntur potestatem perseverandi in iustitia libertati arbitrij primi hominis & Angelorum attribuerent, & tanquam capitali divini gratiæ injuriam exhorrescerent. Sed si principijs non modò supra jactis, sed etjam vestigijs, quæ scriptis suis hac ipsa de re passim Augustinus impressit, & luculentissime expressit, velimus insistere, fateri cogimur, per liberi sui arbitrij vires hominem primum permanere seu perseverare potuisse, & sanctos Angelos reipsa permansisse. Toties enim tantæque constantiâ doctrinam istam inculcavit, quasi in hoc unum contra adversarios hujus temporis collimasset. Quid enim aliud sibi volunt ista perspicua verba ejus, quæ de diabolo & angelis ejus est factus est: Erat tamen quod eorum adderetur beatitudinis, si per liberum arbitriū in veritate steterent. Quid aliud illa de homine primo? Sic & hominem fecit cum libero arbitrio, & quamvis sui futuri casus ignarum, tamen idem beatum, quia & non meri, & non miserum fieri in sua potestate esse sentiebat. Quid aliud item illa? In quo si aru recto, ac

lib. de corrup.
& grat. c. 10

lib. de corrup.
& grat. c. 10

A sine vitio si per liberum arbitriū manere voluisset, profectò sine ullo mortis & infelicitatis experimento acciperet illam merito huiusmodi per amissionem beatitudinis plenitudinem. Quid item sibi volunt ista? Ut autem vellet (permanere) in eius libero restituit arbitrio. Quid ista verò; Quæ quidem (merita) sua potuit habere, sed perdidit; & per quod habere potuit, per hoc perdidit, hoc est, per liberum arbitriū. Nam per merita, & non aliter, perseverantiâ ejus erat complenda. Quid aliud etjam illa non minus luculenta? Non autem ita esset, si natura humana per liberum arbitriū in quo statu primum condita est, persistisset. Nequis autem suspicaretur, sic eum potuisse perseverare per liberum arbitriū, quia etjam concursus ejus adesse debet; quemadmodum etjam de hominibus jam lapsis dicimus, quòd per liberum arbitriū, hoc est, eo concurrente perseverant, excludit hunc sensum expressis verbis Augustinus, quando dicit: Qui non insertus in tentationem, non discedit à Deo: non est hoc omnino perseverans in viribus liberi arbitrij, quales nunc sunt: fuerat in homine, antequam caderet. Ecce antithesim apertissimam inter vires hominis antequam caderet, & postquam cecidisset: quòd antè, per liberi arbitrij vires poterat non discedere à Deo, hoc est, permanere cum Deo; post lapsum verò non potest. Quam partem declarans luculentius, & per hoc vires hominis stantis, & tali auxilio non indigentis, inlinuans: Post casum autem hominis, inquit, non nisi ad gratiam suam Deus vult pertinere, ut homo accedat ad eum; neque nisi ad gratiam suam vult pertinere ut homo non recedat ab eo. Quæ quamvis per se ipsa satis manifesta sunt, non parum tamen eis lucis accedit ex alijs ejus testimonijs, quibus docet, sicut nos etjam supra ex varijs locis ejus confirmavimus, Adamum tale accepisse liberum arbitriū, ut bene velle posset, & male. Et rursus, tale liberum arbitriū ut posset non peccare, si vellet: quæ doctrina ipsi passim familiaris est. Vnde significare

Cap. 11.

Cap. 12.

Lib. 6. cont.
Iul. c. 21.

Lib. de dono

Lib. de dono

lib. de corrup.

lib. de corrup.

lib. de corrup.

lib. de corrup.

ficare volens, hoc privilegium ei præ lapsis hominibus ex liberi arbitrii viribus convenisse, si ait quodam loco: Potuit non peccare primus homo, potius non mori, potuit bonum non deserere, id est, perseverare in bono. Nunquid dicturi sumus, non potuit peccare, qui tale habebat liberum arbitrium? Et paulò post clarissimè istud voluntati & potestati tribuens: Prima ergò libertas voluntati erat posse non peccare; novissima, non posse peccare. Et alibi: Primum liberum arbitriū quod homini datum est, quando primum creatus est relictus, potuit non peccare, sed petuit & peccare. Vbi utrumque similiter potestati liberi arbitrii tribuit. Et paulò post: Servandi gradus erant divini muneris, ut primum daretur liberum arbitrium, quo non peccare posset; novissimum, quo peccare non posset. Cujus doctrinæ sensus ex antithesi, quam sæpè tradit, fit illustrior: quòd jam videlicet non sit in homine tale liberum arbitrium, quod non peccare possit: sed istud jam peccato pressum per gratiam liberandum sit; sicut in eodem loco subjicit: Sed quia peccavit ista natura, cum peccare potuit, largiori gratià liberatur, id est, fit libera. De quo alibi plura dicturi sumus.

Doctrinam istam discipuli Augustini ad amissim quoque sectati sunt, & scriptis expresserunt suis. Inter quos fuit in primis sanctus Prosper: qui cum adversus Gallos traderet, nunc post lapsum hominis esse donum gratiæ Desper alius singulos adjuvantis, quòd rectè vivimus, in primo homine per naturam hoc haberi potuisse docet: Neque hac dona ita ex Deo esse opinemur, ut quia ipse natura nostra auctor est, per conditionem iam hæc contulisse videatur: QVIA DEDIT QUIDEM AB INITIO HANC HOMINI FACULTATEM, SED OMNES IN ILLO AMISSIMVS, IN QVO OMNES PECCAVIMVS. Ecce data est homini ab initio hæc facultas bene vivendi per bonum creationis naturæ, sive per liberum arbitrium, cum quo conditus fuit; sed illa nunc peccato perijt. Nunc enim non possumus per facultatem naturalem, sive per liberum arbitrium bene vivere, quod ex primæ institutionis felicitate poteramus. Et in libro adversus Collatorem, cum Cassianus diceret, credendum non esse, quòd ita sit conditus homo, ut nec velit unquam nec possit bonum: alioqui nec liberum ei permisset arbitrium; hoc est, alioqui non dedisset ei Deus liberum arbitrium: Respondet Prosper, hominem olim potuisse per liberum arbitrium perseverare, si vellet; nunc non posse: Rectum atque omni vitio carentem creatum esse hominem primum, in quo omnium hominum concreata natura est, dubitare fas non est: eumque tale accepisse liberum arbitrium, ut si auxiliantem sibi Dominum non desereret, possit in bonis, quæ naturaliter accipiat, perseverare, quia vellet; & merito voluntaria perseverantia in eam beatitudinem pervenire, ut nec vellet decidere in deteriora, nec posset: SED IPSO LIBERO ARBITRIO, QVO QVAMDIU VOLVIT LIBERO MANSIT, à proposita sibi lege defecit. Hoc est, antea poterat per liberum arbitrium perseverare, si vellet, vel quia vellet, & per ipsum, quamdiu voluit, bo-

nus mansit: nunc postquam defecit, id ipsum nequaquam potest. Quod enim (ut adijcit) peccato lesum est, si id lesum non est, unde peccatum est? Illa itaque causa est, quòd nullo modo idoneum est illud ad illud bonum eligendum, & concupiscendum, quo se sponte privavit. In quibus omnibus ad amissim exprimit præceptoris sui Augustini doctrinam, qua sub finem vitæ suæ dixit: Non est hoc omnino in viribus liberi arbitrii, quales nunc perierunt. Fuit in homine, antequam caderet. Itaque alio in loco sancti Augustini sensibus hærens, ille ipse sanctus Prosper de primis hominibus dicit: Ut qui posse non mori acceperant in natura, non posse mori consequerentur in gloria. Nempe quia in natura, seu in viribus liberi arbitrii naturalibus, acceperant posse non peccare, ideoque posse non mori. Et de sanctis Angelis in libro præcedente: E contrario voluntatis sanctorum Angelorum fuit, quòd malis sponte cadentibus, ipsi in sua dignitate manserunt.

Petrus Diaconus ejusdem doctrinæ filium tenuit quando suam profitendo fidem dicit: Credimus bonum, & sine ulla carnis impugnatione à Deo creatore omnium factum Adam, ita ut & bonum facere in propria facultate haberet, & malum, si vellet, posset administrare. Hoc est enim ipsissimum illud quod Augustinus tradidit, hominem primum ita liberum fuisse, ut & bene velle posset & male, & per liberum arbitrium potuisset stare sicut & cadere. Quam libertatem nunc amissam esse ibidem tradit.

Sanctus Fulgentius Augustini itidem discipulus ejusdem doctrinæ semitam trivit, quando dicit Deum homini ad habendam custodendamque iustitiam integrum sanumque creasse libertatis arbitrium. Nam hoc nihil est aliud, quàm ei dedisse tam integrum, sanum, robustumque liberum arbitrium, ut per illud, seu per conceatas ei vires posset iustitiam custodire, si vellet. Nam ideo in eodem libro dicit: posse credere in conditione primi hominis datum esse quæ viciatà credendi possibilitatem, nunc à Deo sperandam esse, postendamque.

Sanctus Gregorius diversis in locis eundem Augustini sensum luculentis verbis expressit, ut in libro quinto Moralium: Mirè autem omnipotens Deus naturam summorum spirituum bonam, sed mutabilem condidit, ut & qui permanere nolent, ruerent, & qui in conditione perseverarent, tanto in eâ iam dignius, quanto ex ARBITRIO starent, & eo maioris apud Deum meriti fierent, quo mutabilitatis suæ morum voluntarij statione fixissent. Et ejusdem operis libro vigesimo quinto: Ipsi quoque Angelici Spiritus mutabiles ex natura sunt conditi, quatenus aut sua sponte caderent, aut ex ARBITRIO STARENT. Et homilia septima in Ezechielem: Et natura Angelica, quando creata est, liberum arbitrium accepit, utrum vellet in humilitate perseverare, & in omnipotentis Dei conspectu permanere; an ad superbiam laboraretur: & à beatitudine caderet &c. Quod Augustinus dixerat, ita liberum fuisse, ut & bene velle posset, & malè: quòd verò Gregorius bis ter vè dicit, Angelos mutabiles fuisse, ut aut sponte caderent, aut ex ARBITRIO STARENT; hoc

Augu-

Augustinus dicit per liberum arbitrium fieri potuisse.

Quidam igitur testimoniorum huiusmodi claritate convicti ad distinctiones fugiunt, existimantes juxta doctrinam Augustini, hominem primum, vel Angelos per liberum arbitrium quidem perseverare potuisse; non tamen actu perseverasse. Distinguunt enim auxilia necessaria ad potestatem perseverandi, & ad actum perseverandi. Sed huiusmodi non tam distinctionem, quam illusionem doctrinae hanc perspicuis verbis prevenit Augustinus. De actu enim, non de potestate loquitur, quando dicit, non solum de Angelis reprobus, quod per liberum arbitrium à Domino Deo resurgat facti sunt: sed simili planè modo de bonis: *Ceteri autem per ipsam liberam arbitrii in veritate steterunt.* De actu, non de potestate loquitur, quando dicit: *Sicut steterunt Angeli sancti* (sic videlicet etiam homo facere potuit) *qui cadentibus alijs per liberum arbitrium per idem liberum arbitrium steterant ipsi.* Quo utroque in loco ne quis nodos in scirpo quaereret cum dixisset Angelos quosdam per liberum arbitrium cecidisse, non sine magna Emphasi adiecit: *per ipsam, per idem liberum arbitrium alios perstitisse.* Nec verò iterum de potestate perseverandi tantum, sed de actu loquitur, quando de Angelis dicit: *Quae tamen libertas voluntatis in illius primae conditionis praesentia quantum valuerit, apparuit in Angelis, qui diabolo cum suis cadente, in veritate steterunt.* Nempe per illam libertatem voluntatis. Quo loco videtur Augustinus de industria iusse sollicitus, ut huiusmodi distinctiones post tot saecula emerituras excluderet. Nam cum dixisset, quod non discedere à Deo, hoc est, perseverare cum Deo, fuisset in hominibus (id est in hominis potestate, & libero arbitrio) *antequam caderet*: ne quis sensum ejus pervertendo diceret, hoc fortassis de potestate verum esse, non de actu, statim explicat, & experimento probat istius efficaciam potestatis, quod per eam non potestate sola, sed re ipsa, & actu in veritate steterunt: per quam liberi arbitrij potestatem, hominem lapsum jam stare non posse tradiderat. Itaque exsertis verbis Prosper ad amissim Augustino concinens, de malis & bonis Angelis omnino pariter dicit: *Si quidem pravitationis eorum fuit, quod irrevocabiler iudicij animadversione percussi sunt &c. sicut e contrario voluntatis sanctorum Angelorum fuit, quod malis sponte cadentibus ipsi in sua dignitate manserunt.* Nempe pariter aequabili lege utrumque ad cardinem voluntatis discretionem illa efficiens refert. Quid ad hanc responderi potest, nisi anticipatae opinionis amor pugnaces nervos adversus constantiam perspicuae doctrinae Augustini, & sensus ejus intendat? Nam si rationem indagare velimus, cur Deus

A tale liberum arbitrium condidisset; haec ipsa maxime postulat, ut per vires inditae illius felicisque libertatis posset non peccare, posset bonum non deserere, posset perseverare, sicut & non perseverare, si vellet. Tertis est enim Augustinus, Deum Angelicam humanamque creaturam condendo illum habuisse peculiaris scopum, ut antequam coronaret, vel damnaret, vel à damnatione per gratiam liberaret, experiretur quibus viribus liberum arbitrium adhuc sanum integrumque polleret. Quod sanè nullo modo experiri potuit, vel experimento alijs demonstrari si perseverantia in bono, iam tum illis per gratiam dari debuit; aut si non aliud liberum arbitrium etiam integrum potuit quàm ex bono cadere, & à veritate deficere. Sic enim potius non tam potestatem ejus, quàm imbecillitatem declarasset, sicut post lapsum istud manifeste liquet. Sic ergo loquitur Augustinus. *Quapropter saluberrime consistimus, quod rectissime credimus, Deum Dominumque rerum omnium sic ordinasse Angelorum & hominum vitam, ut in ea prius ostenderet, quod posset eorum liberum arbitrium: nempe sive stando in veritate, sive cadendo: Deinde quid posset suae gratiae beneficium liberando, iustitiaeque iudicium damnando, vel coronando.* Unde & paulò post per illam primae conditionis gratiam dicit conformiter demonstratam esse etiam potentiam liberi arbitrij: haec autem potentiae demonstratio, hoc est, quàm robusta & valida fuerit illa primae potestas libertatis ad permanendum cum Deo, quamvis in Adamo perseverantiam abrupte non eluxerit, in Angelis tamen per experimentum consecuta est, sicut ex ipso jam antè demonstratum est, quando dixit: *Qua libertas voluntatis in illius primae conditionis praesentia, quantum valuerit, id est, quàm valida, seu quanti roboris fuerit, apparuit in Angelis; qui diabolo cum suis cadente in veritate steterunt.* Observatio-
C ne verò dignissima est illa asseverandi constantia, quae Augustinus usus est, cum illam doctrinam traderet, quam ex ipso paulò antè de illa liberi arbitrij magna potestate protulimus. Nam dicendo: *saluberrime consistimus, quod rectissime credimus,* ad Apostolicam phrasim allusum voluit, qua dixit ad Romanos: *Corda creduntur ad iustitiam; ore autem sit confessio ad salutem:* nobisque significare verbis Apostolicis, se non Chrylippaeas aliquas Chimeras, vel incerta speculationis humanae somnia, sed Catholicam doctrinam tradere, in cuius fide esset constituta iustitia, & in confessione salus. Quod quàmvis nobis merito sufficere deberet, nihil tamen oberit veritati, si etiam rationes, cur arbitrium in illa primae conditionis integritate tanta polleret fortitudine, quantum Deus adjuverit, indagemus.

CAPVT

Lib. de corr. r. p. & grat. c. 10.
Cap. 11.
Lib. de dono p. r. c. 7.

Lib. de corr. r. p. & grat. c. 10.
Cap. 11.
Lib. de dono p. r. c. 7.

LIB. DE CORRECTIONE
R. P. & GRATIAE
CAP. XI.